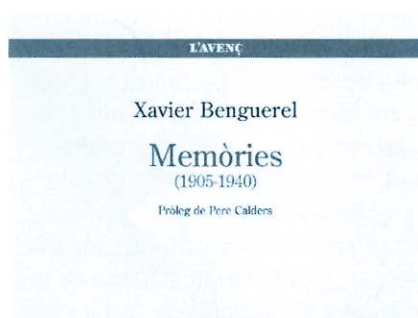

segle passat, i rica en tipologies i en matisos. Potser només se li pot re-treure que la clau de la lleu intriga argumental –el perquè de la decadència de l'arquitecte– sigui força previsible, però és evident que allò que interessa a l'autor és més aviat el retrat de personatges, la construcció del relat o, sobretot, les reflexions de fons. Per aquestes raons i per d'altres, *Tan lluny de Roma* és una obra recomanable, escrita amb una ambició i un rigor poc habituals i d'una subtilesa remarcable en diversos aspectes.

Xavier Benguerel
Memòries (1905-1940)
 L'Avenç, Barcelona, 2008.

És prou coneguda la trajectòria del barceloní Xavier Benguerel, nascut el 1905 i mort el 1990, autor d'una abundant producció novel·lística de la qual sobresurten *Pàgines d'un adolescent*, *Suburbí*, *Els vençuts* o *Icària, Icària...*, entre d'altres; però no està de més evocar-lo també com a exigent traductor de poesia –de La Fontaine a Poe o de Baudelaire a Valèry–, a més de dramaturg, poeta o guionista televisiu. Veí del Poblenou –barriada retratada a la seva narrativa–, abocat

a l'exili xilè de 1940 a 1954, Benguerel escriví dos llibres de memòries, el primer dels quals, reeditat ara, és objecte del nostre comentari.

Aquestes *Memòries (1905-1940)*, publicades per primer cop el 1971, comprenen el període de la vida de l'autor que arriba fins a l'exili francès i l'entrada a Xile –posteriorment, el volum *Memòria d'un exili: Xile, 1940-1952*, de títol ben explícit, les havia de complementar. Hi trobem, doncs, el periple vital de l'autor des de la infantesa al Poblenou fins a l'inici d'una nova etapa en terres estrangeres. Benguerel va dividir l'obra en tres parts, que abasten de 1905 a 1920 –entorn del període de formació–, de 1921 a 1935 –centrada sobretot en el context dels anys vint i trenta– i de 1936 a 1940 –entorn de la guerra, l'exili francès i, finalment, l'arribada a Xile. Simplificant una mica, diríem que la primera part adopta un to costumista centrat en la narració dels anys escolars i la descripció del paisatge, les tradicions i els personatges del Poblenou; la segona suposa, en bona manera, un retrat de la vida cultural catalana dels anys vint i trenta, a banda de la crònica de la iniciació de l'autor en la vida professional; i la tercera narra la desfeta progressiva del país per causa de la guerra, d'una banda, i l'agitada aventura personal de l'exili francès en ple inici de la segona guerra mundial, per l'altra. Tres etapes, doncs, en què es fa sempre molt explícita la relació de la peripècia vital de l'autor amb el context que l'envolta, tant si es tracta de l'ambient del barri com de la realitat cultural del país o del daltabaix històric que suposà la guerra.

Es comprendrà, doncs, que aquesta reedició sigui del tot oportuna: ens permet retrobar tan aviat estampes d'un barri després transformat com expressives evocacions de Pompeu Fabra, Joaquim Ruyra o Joan Salvat-Papasseit, com també un testimoni de la desfeta i de l'exili consegüent a Saint-Cyr-sur-Morin –en companyia de Joan Oliver, Francesc Trabal o Pere Calders, entre d'altres–, amb els riscos que comportava el refugi a la França ocupada i que acabaren

decidint la fugida transoceànica. El conjunt va passant de tenir una estructura fragmentada, similar a la de la literatura costumista, a constituir en el tram final gairebé una tensa novel·la d'aventures, si no fos que sabem prou que Benguerel ens parla de la dura realitat en estat pur. Una obra que convenia rescatar.

Constance de Salm
Vint-i-quatre hores d'una dona sensible
 Traducció d'Anna Casassas
 Angle editorial, Barcelona, 2008.

D'uns anys ençà, hem assistit a la recuperació del novel·lista austríac Stefan Zweig, tan popular els anys trenta i quaranta del segle passat com oblidat després. Entre les seves novel·les breus, petites peces d'acurada orfèbreria literària, destaca una veritable obra mestra titulada *Vint-i-quatre hores en la vida d'una dona*, que narra la passió desesperada de la narradora i protagonista per un jugador compulsiu. Ara, Angle editorial ens ofereix, en la seva excel·lent col·lecció de butxaca «El Far», un possible precedent d'aquesta obra: una altra novel·la breu, escrita però el 1824